

המכון
לחירות ואחריות

בית ספר לאודר
לממשל, דיפלומטיה
ואסטרטגיה

אוניברסיטת
רייכמן

מה חושבים ישראלים על הפלות?

יולי 2022

גבי גל ביטון

עוזרת מחקר, המכון לחירות ואחריות

הצעה להפניה בשימוש ביבליוגרפי:

ביטון, גל. 2022. "מה חושבים ישראלים על הפלות?". סקרי המכון לחירות ואחריות, אוניברסיטת רייכמן.

המכון
לחירות ואחריות

בית ספר לאודר
לממשל, דיפלומטיה
ואסטרטגיה

אוניברסיטת
רייכמן

הקדמה:

באחרונה עלו לכותרות עמדותיהם של אמריקאים ביחס להפלות, וזאת בעקבות ההחלטה השנויה במחלוקת של בית המשפט העליון האמריקאי ביוני 2022 לבטל את פסק הדין "רו נגד ווייד" (Roe v. Wade), אשר קבע ב-1973 כי זכותן של נשים בארצות הברית להפיל הינה זכות חוקתית. ההחלטה זו של בית המשפט העליון האמריקאי מיוני 2022 (Dobbs v. Jackson) הובילה להתגברות השיח אודות הפלות ברחבי העולם ובישראל בפרט, וזכתה לסיקור תקשורתי ניכר בכל העולם המערבי. אחת השאלות המתבקשות לפיכך היא מהן עמדותיהם של ישראלים בנוגע להפלות והאם הקיטוב על רקע פוליטי-חברתי-דתי ביחס להפלות בארצות הברית קיים גם בחברה הישראלית.

בחודש יולי 2022, המכון לחירות ואחריות באוניברסיטת רייכמן ערך סקר בקרב 822 אזרחים ישראלים, ובו נבחנו עמדות הציבור לגבי סוגיות ציבוריות שונות שעל סדר היום. בין היתר, המשיבים נשאלו אודות מידת תמיכתם בהפלות. מסמך זה מתאר את עמדותיהם של המשיבים בנושא הפלות.

פירוט ממצאים אלו הוא בעל חשיבות רבה. ראשית, נכון למועד כתיבת דו"ח זה, אין כמעט נתונים עדכניים לגבי עמדות הציבור הישראלי בחתכים שונים בנוגע להפלות. שנית, התנגדות להפלות בקרב ציבור הבוחרים הינה בעלת משמעות מכרעת לזכויות יסוד ואף ביטחון האישי של נשים רבות, שכן התנגדות זו עלולה להיתרגם למדיניות כדוגמת ביטול פסק הדין "רו נגד ווייד" הגורר אחריו השלכות חסרות תקדים על נשים וזכותן על גופן. בין החששות העיקריים הוא החשש כי איסור הפלות יביא ליצירת תופעה של הפלות לא חוקיות המסכנות את חייהן של נשים הריוניות על ידי ביצוע הפלות במסגרות רפואיות לא מפקחות או רכישת תרופות להפסקה הריון בשוק השחור, וזאת לצד החשש מהדרדרות של נשים לעוני ואף לחשיפה לאלימות פיזית ומילולית מצד בני הזוג. על כן, הבנת הלך הרוחות בקרב החברה הישראלית הינה בעל חשיבות מכרעת עבור עתידה של הדמוקרטיה הישראלית בכלל ועבור חירותן וביטחונן של נשים בישראל בפרט.

מהניתוחים עולים שלושה ממצאים מרכזיים. ראשית, רוב ברור בחברה הישראלית תומך בהפלות ובזכותן של נשים לבצע הפלה כעניין של בחירה אישית, ולא נמצא הבדל במידת התמיכה בין נשים-גברים, תומכי ימין-שמאל ומשיבים בעלי השכלה אקדמית לעומת חסרי השכלה אקדמית. שנית, עליה במידת הדתיות מתואמת עם ירידה בתמיכה בהפלות ובזכותן של נשים על גופן. ככל שאדם מעניק חשיבות רבה יותר למסורת הדתית, כך תמיכתו יורדת בהתאמה. שלישית, משיבים יהודים הביעו לתמיכה גדולה יותר בהפלות מאשר משיבים ערבים.

לפירוט על מתודולוגית הסקרים, ראו בנספח המתודולוגי בסוף המסמך.

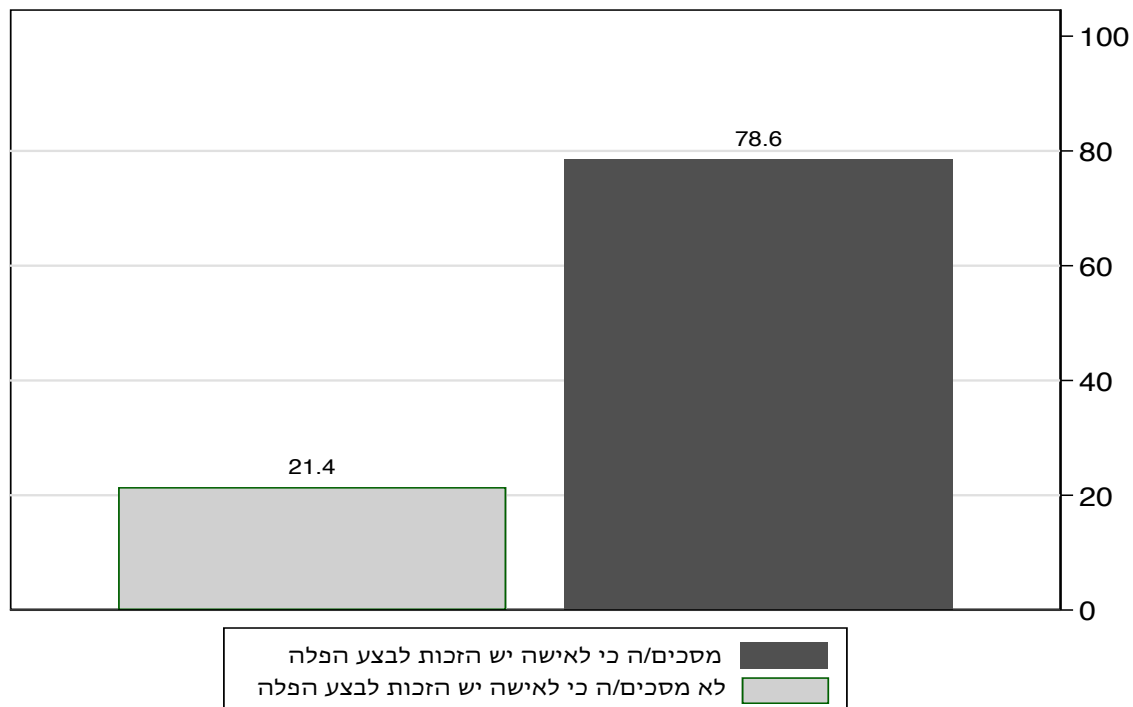
ממצאי הסקר

מידת התמיכה בהפלות בקרב כלל המשיבים בסקר:

המשיבים בסקר נשאלו לגבי מידת התמיכה שלהם בהפלות; בפרט, "באיזו מידה את/ה מסכים/ה או לא מסכים/ה עם המשפט הבא: לאישה תמיד צריכה להיות היכולת לבצע הפלה, כעניין של בחירה אישית." אפשרויות התשובה לשאלות היו: כלל לא מסכים/ה; די לא מסכים/ה; די מסכים/ה; מסכים/ה במידה רבה; לא יודע/ת.¹ כדי להקל על הצגת הממצאים המוצגים מטה, האפשרויות 'כלל לא מסכים/ה' ו-'די לא מסכים/ה' אוחדו לקטגוריה אחת של "לא מסכים/ה", ואילו האפשרויות 'די מסכים/ה' ו-'מסכים/ה במידה רבה' אוחדו לקטגוריה אחת של "מסכים/ה".

כפי שניתן לראות בתרשים 1, מרבית הציבור הישראלי, 78.6%, מסכים כי לאישה צריכה להיות הזכות לבצע הפלה כעניין של בחירה אישית, לעומת מיעוט של 21.4% אשר אינו מסכים עם הטענה הזו. לשם השוואה, מידת התמיכה בהפלות בקרב כלל הציבור האמריקאי עומד על 61% התומכים בזכות האישה להפלה ו-37% מתנגדים.²

תרשים 1. מידת התמיכה בהפלות, בקרב כלל המשיבים בסקר

מקרא: הסקאלה נעה באחוזים מ-0 ל-100.

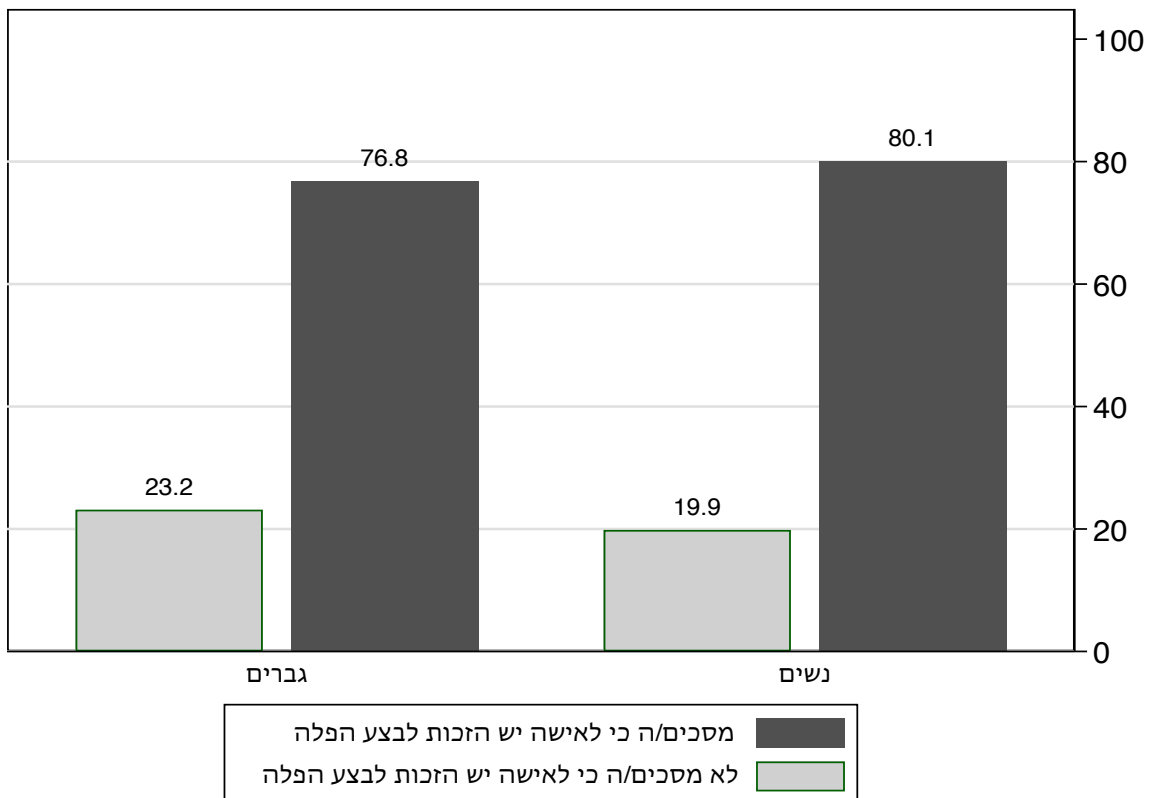
¹ 6.3% מהמשיבים ענו "לא יודע/ת" בתשובה לשאלה זו והם הוצאו מניתוח פריטים אלו.
² לסקר עדכני ממאי 2022 בארה"ב, ראו כאן.

מידת התמיכה בהפלות לפי מגדר:

תרשים 2 שלפניכם מציג את הממצאים אודות מידת התמיכה בהפלות בקרב גברים ונשים. מהנתונים עולה כי אין הבדל מובהק סטטיסטית.³ ניכר שהן גברים והן נשים בישראל נוטים לתמוך בהפלות במידה רבה; 80% מהמשיבות הנשים תומכות בהפלות לעומת 77% מהמשיבים הגברים תומכים בהפלות. תמונה דומה נמצאה במדינות מערב אירופה כדוגמת גרמניה, הולנד, שוודיה, דנמרק, צרפת ואנגליה לפיה גברים ונשים כאחד מביעים תמיכה גבוהה בהפלות.⁴ לעומת זאת, רק 63% מהנשים האמריקאיות ו-58% מהגברים האמריקאים תומכים בהפלות.⁵

תרשים 2. מידת התמיכה בהפלות, לפי מגדר

מקרא: הסקאלה נעה באחוזים מ-0 ל-100.

³ $\chi^2(1)=7.12, p=1.25$

⁴ ראו הממצאים כאן.

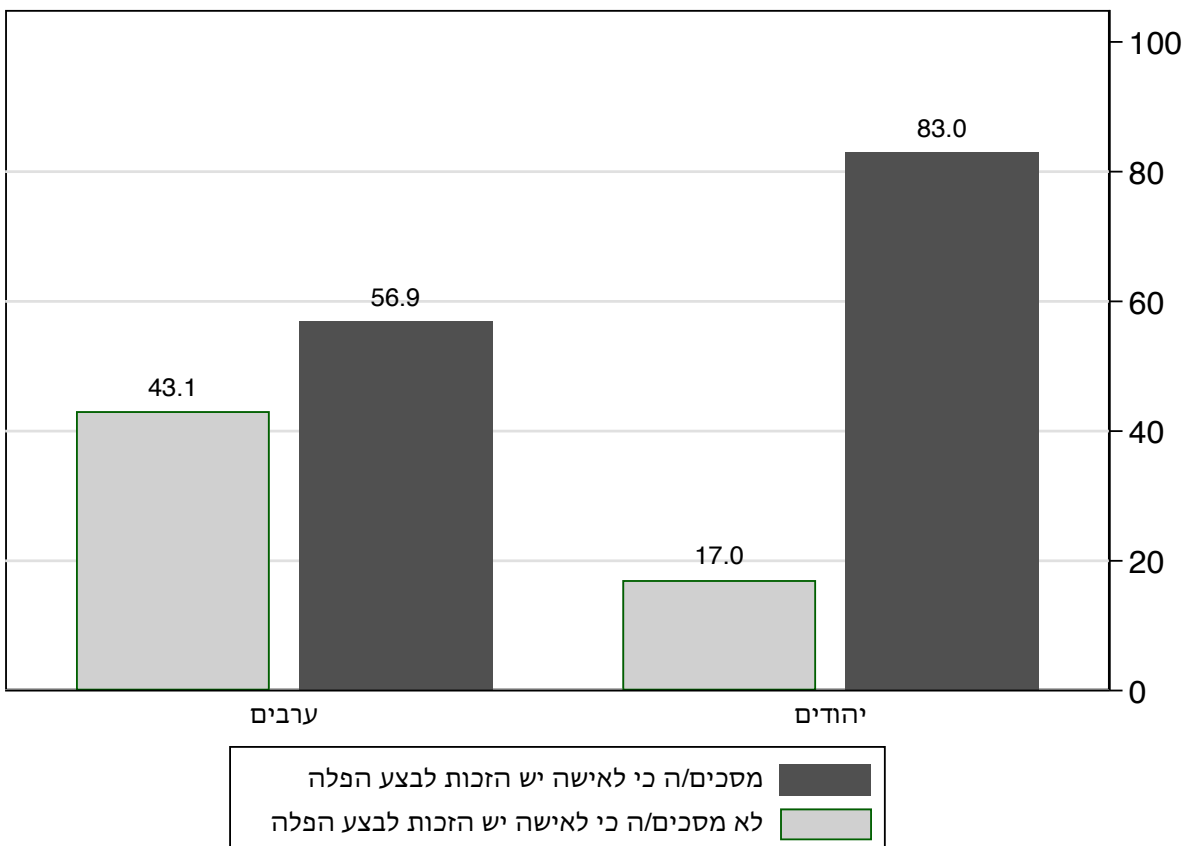
⁵ ראו כאן.

מידת התמיכה בהפלות לפי מגזר יהודים-ערבים:

תרשים 3 מציג את מידת התמיכה בהפלות בקרב הציבור היהודי לעומת הציבור הערבי בישראל. הנתונים מציגים הבדל מובהק סטטיסטית⁶ בין המגזר הערבי למגזר היהודי במידת התמיכה בהפלות, כאשר מידת התמיכה בקרב ערביי ישראל, 56.9%, נמוך ממידת התמיכה בקרב יהודים העומד על 83.0%.

תרשים 3. מידת התמיכה, לפי מגזר יהודים-ערבים

מקרא: הסקאלה נעה באחוזים מ-0 ל-100.

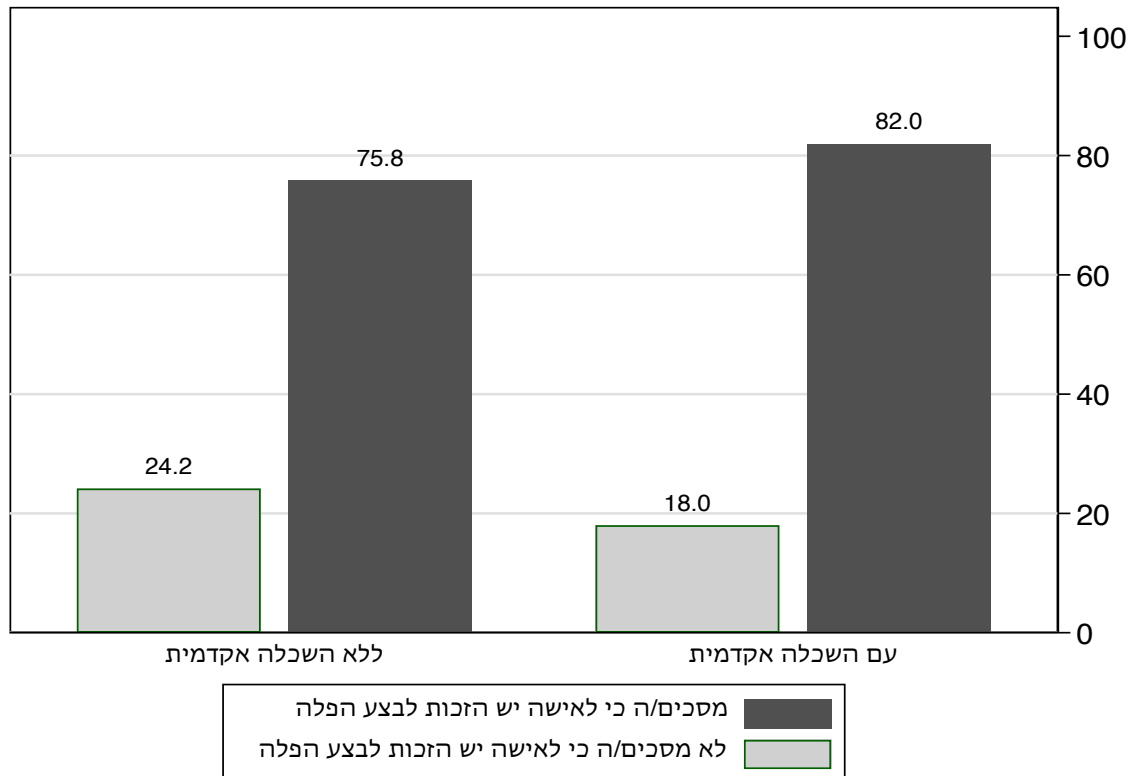
⁶ $\chi^2(1)=43.5, p<0.001$

מידת התמיכה בהפלות לפי בעלי השכלה אקדמית:

תרשים 4 מתאר את מידת התמיכה בהפלות בקרב הציבור הישראלי בחלוקה לפי השכלה אקדמית. מהנתונים ניתן לראות כי אין הבדל ניכר בין בעלי השכלה אקדמית וחסרי השכלה אקדמית במידת התמיכה בהפלות.⁷ מידת התמיכה בהפלות בקרב המשיבים, הן בקרב בעלי ההשכלה האקדמית והן בקרב חסרי ההשכלה האקדמית, הינה גבוהה למדי ועוברת את רף ה-75%. לצורך השוואה, רק 66% בעלי ההשכלה אקדמית בארה"ב תומכים בהפלות, בעוד 82% ישראלים בעלי השכלה אקדמית תומכים בהפלות.⁸

תרשים 4. מידת התמיכה, לפי השכלה אקדמית

מקרא: הסקאלה נעה באחוזים מ-0 ל-100.

⁷ $\chi^2(1)=4.28, p=0.04$

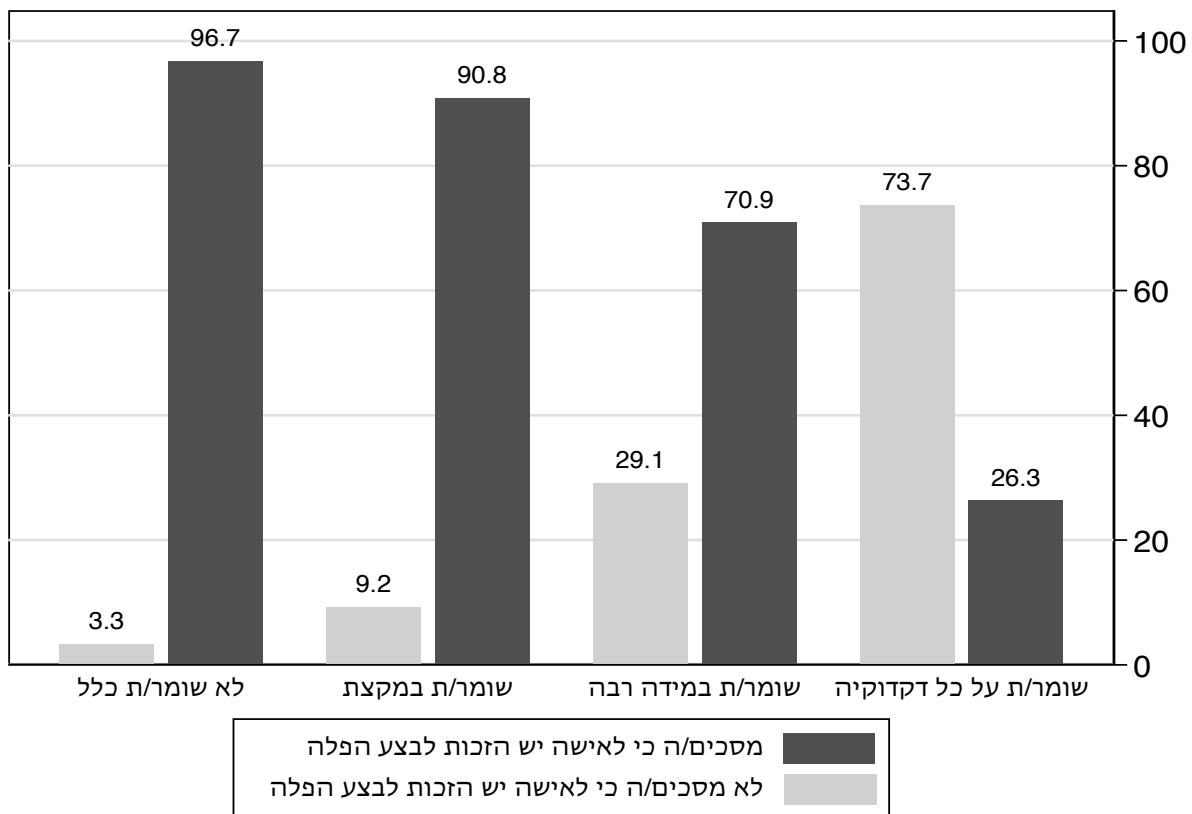
⁸ ראו כאן.

מידת התמיכה בהפלות בחתך של מידת דתיות:

תרשים 5 מציג את מידת התמיכה בהפלות בקרב הציבור הישראלי בחלוקה לפי מידת הדתיות של המשיב. מהנתונים ניתן לראות בבירור הבדל מובהק סטטיסטית⁹ בין משיבים בעלי מידת דתיות גבוהה לבין משיבים בעלי מידת דתיות נמוכה בתמיכתם בהפלות. עליה במידת הדתיות מלווה בירידה משמעותית בתמיכה בהפלות. כאשר רק 26.3% מהמשיבים השומרים על המסורת הדתית על כל דקדוקיה תומכים בהפלות בעוד 96.7% מהמשיבים שאינם שומרים כלל על המסורת הדתית תומכים בהפלות.

תרשים 5. מידת התמיכה, לפי מידת דתיות

מקרא: הסקאלה נעה באחוזים מ-0 ל-100.

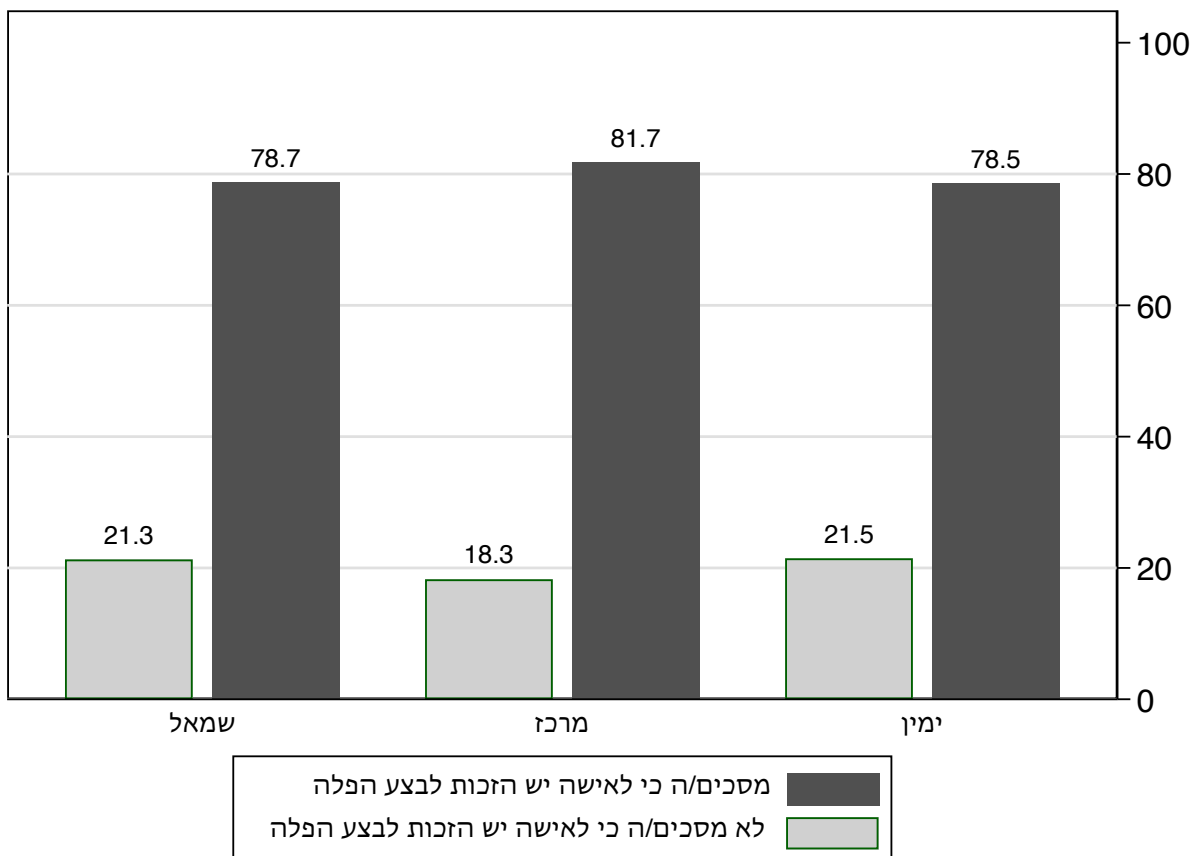
⁹ $\chi^2(3)=181.2, p<0.001$

מידת התמיכה בהפלות, בחתך גושים אידיאולוגיים:

לבסוף, תרשים 6 מציג את מידת התמיכה בהפלות בקרב הציבור הישראלי בחתך של השתייכות גושית אידיאולוגית: לימין, למרכז, או לשמאל האידאולוגי. כפי שניתן לראות, אין הבדל מובהק סטטיסטית¹⁰ בין תומכי ימין, מרכז ושמאל במידת תמיכתם בהפלות וניכר כי מידת התמיכה הינה גבוהה בקרב כלל המצביעים ועומדת על מעל 78.5% תמיכה.

תרשים 6. מידת התמיכה, בחתך ימין-שמאל

מקרא: הסקאלה נעה באחוזים מ-0 ל-100.

¹⁰ $\chi^2(2)=0.88, p=0.65$

המכון
לחירות ואחריות

בית ספר לאודר
לממשל, דיפלומטיה
ואסטרטגיה

סיכום ממצאים:

על פי הממצאים עולה כי רוב ברור בציבור הישראלי תומך בהפלות ובזכותן של נשים לבצע הפלה כעניין של בחירה אישית. לא נצפה הבדל מובהק במידת התמיכה בהפלות בחתך ימין-שמאל, בקרב נשים-גברים ואף לא בקרב משיבים בעלי השכלה אקדמית לעומת משיבים ללא השכלה אקדמית. יחד עם זאת, ניכר הבדל מובהק בין מידת התמיכה בהפלות ומידת דתיות וכן הבדל במידת התמיכה בין המגזר הערבי למגזר היהודי. משיבים שהעידו כי הם שומרים במידה רבה על המסורת הדתית הביעו תמיכה נמוכה יותר בהפלות בהשוואה לאלו שאינם שומרים על המסורת הדתית. בנוסף, משיבים ערבים הביעו התנגדות גדולה יותר לביצוע הפלות כעניין של בחירה אישית לעומת משיבים יהודים.

יש לציין כי ייתכן והתוצאות המוצגות בדוח זה הינן גבוהות מאשר בשגרה וזאת בשל השיח הער שנוצר סביב נושא ההפלות בארה"ב. על כן, יש חשיבות לבחון את מידת התמיכה בהפלות בקרב הציבור הישראלי לאורך זמן ולבחון אפשרות של שינוי מגמתי בקרב האזרחים בכלל ובקרב חתכים שונים באוכלוסייה.

המכון
לחירות ואחריות

בית ספר לאודר
לממשל, דיפלומטיה
ואסטרטגיה

אוניברסיטת
רייכמן

נספח - מתודולוגיה:

צוות המכון לחירות ואחריות בבית ספר לאודר לממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה באוניברסיטת רייכמן הכין את השאלות לסקר וניתח לאחר מכן את הנתונים. הסקר נערכו על ידי חברת iPanel, אשר עורכת סקרים מקוונים בישראל. הסקר נערך בתאריכים 4–5 ביולי 2022. הנתונים בסקר נאספו באופן מקוון.

במצטבר, 822 משיבים בני 18 ויותר השלימו את הסקר. מתוכם, 665 משיבים יהודים ו-157 משיבים ערבים.¹¹ טעות הדגימה המרבית לכלל מדגם הינה 3.4% ברמת ביטחון של 95%.

המשיבים היהודים מהווים מדגם מייצג של האוכלוסייה היהודית הבוגרת בישראל, בפילוח של מגדר, קבוצות גיל, מחוז בארץ, ומידת דתיות. בנוסף, המשיבים הערבים מהווים מדגם שהינו קרוב לזה המייצג את האוכלוסייה הערבית הבוגרת בישראל בפילוח של מגדר, קבוצות גיל, מחוז בארץ, ומידת דתיות, כאשר ישנה דגימת חסר של משיבים גברים, משיבים מאזור הדרום, ומשיבים בני 40 ומעלה.

סטטיסטיקה תיאורית בסיסית של המשיבים בסקר על פני מספר משתנים בולטים מוצגת להלן בטבלה 1, כאשר מוצגת השוואה לנתוני סקר הבחירות בישראל¹² (Israeli National Election Study) ממרץ 2021, שזהו הסקר ההסתברותי המייצג העדכני ביותר הכולל נתונים דומים. ניתן לראות כי ישנן סטיות קלות בין הסקר שערכנו ביולי 2022 לבין נתוני סקר מרץ 2021 של ה-INES בכל הנוגע לשיעור הנשים, היהודים, ובעלי השכלה אקדמית במדגם. ישנה דגימת חסר קלה של חילונים ואלו בעלי אידיאולוגיה שמאלנית, וזאת לצד דגימת יתר קלה של משיבים מהמרכז האידיאולוגי ומשיבים מסורתיים.

¹¹ השאלון תורגם לערבית כך שמשיבים ערבים יכולים היו לבחור אם לענות על השאלון בעברית או בערבית.
¹² ראו בכתובת הזו: <https://www.tau.ac.il/~ines>

טבלה 1. סטטיסטיקה תיאורית של המשיבים בשני הסקרים עם השוואה לסקר ה- INES מ-2021:

סקר הבחירות בישראל – מרץ 2021	סקר יולי 2022	
(18.0) 47.3	(15.1) 40.2	גיל (ממוצע, סטיית תקן)
52.2%	51.2%	נשים (שיעור במדגם)
81.4%	80.9%	יהודים (שיעור במדגם)
47.8%	47.2%	השכלה אקדמית כלשהי (שיעור במדגם)
		מידת דתיות (שיעור מקרב היהודים במדגם)
50.7%	43.3%	חילוני
26.9% ¹³	35.6%	מסורתי
12.0%	11.1%	דת-לאומי
10.4%	9.9%	חרדי
		הגדרה עצמית: ימין-שמאל אידיאולוגי (שיעור במדגם)
51.1%	52.5%	ימין
22.8%	26.9%	מרכז
26.1%	20.6%	שמאל

מקרא: השאלה שבחנה הגדרה עצמית על ציר ימין-שמאל אידיאולוגי כללה שבע אפשרויות תשובה, כאשר 1 משמעו ימין, 4 משמעו מרכז, ו-7 משמעו שמאל. אלו שענו 1-3 הוגדרו כ-"ימין", אלו שענו 4 הוגדרו "מרכז", ואלו שענו 5-7 הוגדרו "שמאל".

¹³ קטגוריה זו כוללת הן משיבים שענו שהם "מסורתיים, דתיים" והן משיבים שענו שהם "מסורתיים, לא כל כך דתיים".